

Сыната
3 харчы.

Бу ылымнар социалистическай эбаһаэтлестибанын толоруу комбинат бары үлөһиттэриттен аһаһан-суоттаан, дьыл-чахчы хаһааһыанчы үлэһитри эрийер.

ОЛОБУН СУОЛА СЫРДЫК

(Бүтүүтэ. Нинин
1 стр. көр).

пропайдааһын күүскэ
мытталыбыта. Чорнох-
тор оныттары үөрэх про-
фессорнаады салгыта бай-
рыбыта. Атын окулалар
манна оныт атастаһа кэ-
лэр буолбуттара. Педого-
гическай үлэ ветерана А.
Ф. Филатова ахтар:

— Анна Васильевна оч-
коттон предметны кыйа-
хото тутан үлэлиирэ. Су-
рутунан үлэ араас нору-
тун үгүстүк туһанара.
Онон үөрэнээччи грамматика
билиитин чингэтэрэ.
Одоттор дын-чаччы ытты-
тыр, убаастаһар учуутал-
лара.

Ытык Кулэ орто оску-
латыгар тийиннэр уруок
буола турара. Директор-
скайга Н. А. Хатылыков-
ны көрсүбүтүм. Киниттэн
Анна Васильевна туһунан
ыйыталаһыппар, барт на-
был куолаһынан кэпсэ-
нин садалабыта:

— Учуттал буолуу — ки-
ин анал. Оворо чинг би-
лини икэрэргэ, кинин
ийи быһытынан итэргэ
туох баар билиитин уурап
үлэлиир. Бастакынан

директор үөрэттэни ба-
һылаабыта. Факультет-
тары тэрийи эмне көү-
лөөччүтэ. Кини факультет-
тыгар дьарыктанымт
Бүтүн Россиятаагы лите-
ратурнай быраһылынык
мыттылаабыта. Д. Е. Не-
устроева манна учуутал-
лыыр. Дора Егоровнаа
көрсөн кэпсэтэ сылдыар.

Нуучча тылын учуутал-
ларын методическай холбо-
нугун салайбыта. Кэлин
завучтуу сылдыан оскуола-
быт методическай таһы-
мын чаччы сага көрдөүл-
гэ эппиттэр нэрдиксэ
таһарбыта. Оччолорго о-
скуолаа үчүгэй садала-
һыннар, үтүө үгэстэр олох-
суйбуттара.

Чуораан — чуудаарын
кытта, били чууруурун
турбут көрдүөрбүт оло
аймах күйгөрүөн туола
гүстэ. Наадалаах киһиби
кылаас каныгар көрсө би-
рэн кэбик сыалбын-сорук-
тун билиһинэрэбин. Дора
Егоровна:

— Анна Васильевна са-
лайар факультеттыгар
дьарыктанымт. 1977—
1978 сс. үөрэх дьылгыгар
Л. Н. Толстой төрөбүтэ
150 сыла туолуутугар фа-
культет чилиннэрэ ки-
ни олодун айар үлэтин
директор үөрөппүтүм.
Мин «Толстой уонна Саха
сирэ» темага үлэлиэбим

тим, дакылаат суруйбу-
тум. Тула куоракка буол-
бут литературнай быраа-
һынныкка Саха сириттэн
7 буолан ыттыбыһыт.
Салайааччынан учуутал-
быт сылдыбыта. Оттон
1979 сыллаахха Москвага
буолбут Маайовскайга
анаалаах литературнай
быраһылыныкка Люба За-
харова уонна Толя Бра-
нин кыттар чинсэ тикен-
биттэрэ. — дьин сөһүргэтэ.

Кини кэпсэтигэр ситэ-
рэн бэрдэххэ, манньык.
Дора даһылаатын ийин
бастаһы, конкурска саха
народнай поэта С. Дани-
лов «Мой русский язык»
хобонун ааран иккис сте-
пеннэх дипломнарын
наараадалаһымт.

Урут уота-күөлэ — суох
үлэлиэбим оскуола кини
завучтуу сылларыгар ре-
спубликага тийэ биллиби-
та. Урут үрдүк үөрэххэ
сылга 3-4 оло киирэр эбит
буолларын, аны кылаас

кылаһынан үөрэххэ кии-
рэр буолан барбыта. Биир
сыл 3 оло Москва үрдүк
үөрөһү заведениеларыгар
кирибиттэрэ. 1984 сыл-
лаахха оскуолаа икки
оло кыһыл, үс оло урун
көмүс медалынан бүтэ-
биттэрэ. Экзаменга бө-
лөмөнүд күһүн эрдэттэн
садаланара. Ол түмүктэр-
дэх буолбута. Маньаха,
биллэн турар, кини завуч
да, учуутал да быһыты-
нан улахан кыһыта баар.

Бу оскуола — наставни-
чество күүскэ тэнийбит
уонна биирэммит коллек-
тива. Анна Васильевна
«Эдэр учууталлар оскуо-
лалара» дини төрүттээби-
та. Күһүн, билиэн ийи-
гар, эдэрлэри ити оскуо-
ла занятиелары ытырал-
лар. Занятиелары оныт-
таах учууталлар ытыаа-
чылар. Эдэрлэр итэриэ-
һиргир араас боллуруос-
тарыгар толору эппити
ылааччылар. Онытаах пе-
дагогтар эдэрлэргэ анаан
аһаас уруоктары ытыт-
лар.

— Ово үөрэххэ тарды-
һыта билигин мөлүтөх. —
дир бастын учуутал. —
Билин сыраһан ситиһил-
лэрин сорохтор өйдөсөбө-
төр. Үөрэххэ үлэ курдук
сылһан кыаллыбит. Оло
күр эрдэһиттэн итини өй-
дүөхтэх. Түмүтү таһа-
рымга сыананы туруоруу
систематын сөбүлээбиппиз.
Холобур, тохсус кылаас
үөрэнээччигэ бастакы
чиппэргэ үс «иккилээх»,
биэс «үс» сыаналаах. Мин

бу оворо «икки» сыананы
туруорабын. Билингэ сис-
темата суох. Куһааран
сыананы ылбыт темала-
рын көнөрүөхтээх. Ол
эрэ түбэттэтигэр билин
системалаах буолара сис-
тиһилээр. Бары предме-
кэ үөрэнээччин ийи бы-
һытынан ийи оруолун
үрдэтиэххэ наада.

Айынылаахтык, кон-
нохтоохтук үлэлиир да
буолан норуот үөрөдирин-
тин туйгуна. РСФСР ос-
куолатын үтүөлээх
учуутала, старшай-учуу-
лал бочуоттаах ааттара
нириллибитэ. Анна Васи-
льева — дьиннэх мето-
дист-учуутал. Методист-
учууталлар учууталлара.
Оройуоннаагы методичес-
кай кабинет сөбүлээсэ-
һинэн 6 сыл аякыла суох
үлэлиэбитэ.

Быйылгы тохсунуу таа-
ды сүбэ муһунаахха кини
кандидатуратын өйөөһүн
буолбутун өйдүү биэрэбин.
Тыл этээччилэр кинини
оройуонга норуот үөрэ-
ринтин сайдытыгар ула-
хан үтүөлээх-өкүлөөх са-
лайааччынан сыаналаа-
быта, оройуонтун үүнэ-
тэхсүбүт суруйааччылар
ааттары үлэтигэр көс-
киллээхтик ылыһытын
бэлэтээбиттэрэ. Ол кур-
дук, үөрэнээччилэргэ
Ойуунускай аарымыларын
тэрийсэбит. Бу лите-
ратурнай быраһылынык
сыллаа көнөөн, далаа-
һыннан иһэрттэн үөрө-
бит.

Учууталлар идэлэрин
үрдэтэр институт салайар
кадрдарга кабинетин са-
бодиссэйга Е. С. Иванова-
ны кытта сибээстэһэ сы-
рыттым. Хас да сыл би-
ргэ үлэлиэбим коллегатын
туһунан Екатерина Сер-
геевна кэпсэбиппин хай-
дах баарынан тирдэбин.

— Анна Васильевна ос-
куола үлэтин ыраахтан кэ-
мигэр үлэлиэбитэ. Ол кур-
дук, сага программаны,
оскуола реформатын олох-
хо киллэрсэбитэ. Ханьык
бадарар боллуруостарга
компетентнай, дини би-
лилээх методист-учуутал.
Бэйэтин билиитин сата-
быллаахтык тирдэр уон-
на эппитин ирдир, толор-
торор салайааччы. Мето-
дист бастын оныт тар-
дытаах былааннаахтык үлэ-
лиэбитэ. Бюллетеннэри,
буклеттары таһаартары-
та. Бастыһыгар оройуон
уонна республика хаһыат-
тарыгар үгүстүк сырдал-
тыта. Эдэр салайааччы-

лары ийитигэ сөптөөх ха-
һыһыны биэрэрэ. Инсти-
тут советын кээн ыты-
рылаах муннааһар
«Александров оройуон
учууталларын айар ви-
тивностарын реформа
көрдөүлэринин үрдэ-
тин» дини боллуруоһу
бэлэмнэн туруорбута. Со-
вет муннааһар үгүстүк
новоструивнай атиллэри
огорооччу. Кини уруокта-
ры аналитическай ыры-
ты ыккүстүтүтү толору
баһылаабыт методист. Ви-
лиги кини үлэтигэр ас-
тынабыт.

Анна Васильевна ийи
төгүл оройуон Советын де-
путатынан талыллан быы-
бардыаһыгар үрдүк итэ-
бэллэрин чинстээхтик то-
лорбута. Бастаһааннай ко-
миссияны салайан үлэли-
пэтэ. Комиссия исполком-
кы элбөх боллуруостары
бэлэмнэп иллэрбитэ. Онон
исполном оскуола-
лар кабинеттарын паспор-
тизациялаһынна анал
биһары таһаарбыта.
Оройуон кинини тэрийтэ-
лэрэ кабинеттарынын сы-
һырыллан үтүс өрүттээх
көмөнү өгөрбүттара.
Спорт маассабайын сайы-
нары, театр репертуарын
байыты, нэһилиннээх
эппин хааччылыыны ту-
сарыны. о. д. а. боллуруос-
тар комиссия болломтотун
киинигэр турбүттара.

Анна Васильевна хан-
нык бадарар аудиторияда
тыл этэр, туруорсар кыах-
таах. Норуот үөрөдирин-
тин эрэ боллуруоһугар
буолбакка, норуот хаһа-
һыстыбатын атын да са-
лааһыны кыһалларын,
туруорсууларын билэр
уонна өйдүү дьоруулаах.
Уолсай дьылаһы бэйэтин
интериниттэн үрдүктүк
тутар үтүө хаачыстыба-
лаах.

Быйылгы үөрэх дьылы-
гар оскуола советын пред-
седателлиин талыллан
үлэһин сылдыар. Совет
үлэтин норуот үөрөдирин-
тин Бүтүн Союзтаагы
сөһин соруктарынан са-
лайтаран ытыт. Билигин
оскуола учууталларын ат-
тестациялаһын үтөнэ.
Совет председателэ атте-
стацыйнай комиссия би-
р тутуах кинигэ. Онон түбү-
гэ үтүс.

Кини олодун суола сыр-
дын усунна дьэһкэ. Ула-
рыта тутуу балыһан хар-
дыларын кытта төбө-
төһөгэ олук уурсан, үөр-
нээччигэ үлэлиэһин, умул-
дубаты, кэрэни сабар ту-
һутар айыһылаах үлэ
үөһүгэр сылдыар.

А. МОХОВЕВА.

Демократияга үөрэнэбит УЛАХАН ИГЭБЭЛ

Кырдыга даһаны, күн-
түн демократияга, бол-
луруоһу коллегиянай
дьин биһаарга үөрэнэ-
бит. Сага төрүлүлүбүт
«Агротехснаб» коопера-
тива буолбут салайааччы
быһарыгар, мин санаа-
бар, дьиннэх демокра-
тияскай быһбар көстүү-
лэрэ — тэһнэх кандидат-
тар конкурстара, канди-
датуралары туруорааччы-
лар мөһүөрдөрө, баһы-
лар куолаас быһаарылыта
— баар буоллуктар. Кыл-
гастын саһылаан били-
һиннэрдэххэ манньык.

Союзтар хаһаайысты-
банын аһсаһига кини-
ригэртинтэн уруоку
«Агропромтехсервис» сов-
хозна дьин онорор туһа-
та кырата, союзтар
хааччылар тэрийтэлэр
системалара уларыһа-
таада көстөн тахсыбыта.
Ол кэһинтэн ити тэрий-
тэлэр хаста-хаста улары-
һа сылдыһыттарын орой-
уон олохтоохторо үчү-
гэйдик биллэлэр.

Тохсунуу 19 күнүгэр
союзтар боломуочунай-
дарын мунуһаар «Агро-
промхозын», «Агро-
промэнергон», «Агро-
промтехсервис», «Агро-
промснаб» холбоон би-
р кооператив тэрийгэр
быһаарбыта, «Агротех-
снаб» дини сага коопе-
ратив устаабын ылыс-
мыта. Устаап быһыты-
нан управлющайы үлэ-
һиттэр бэйэлэрэ быһбар-
дыахтаахтара.

Быһбар кининэ ин-
цидентнай бөлөх дьон са-
наатыч, кандидатурала-
рын үөрэтэн үтүс үлэһи
ыппыта. — Үлэһиттэр
араас бөлөхтөрүн эти-
лэринэн 9 кандидатураны
туруорсан көрбүтүттэн
иккигэ — С. М. Догорду-
ров уонна Р. Р. Иванов
эрэ сөбүлэннэрин би-
риттэрэ.

Быһбардыр мунуһа-
ха сага кооператив үлэ-
һиттэргэ уруоку «Сельхо-
техника» спортивнай саа-
латыгар муһунулар.

Кандидаттары билһин-
нэрин кэһинтэн муһубут
дьонтон үһүс ийи — А.
А. Шадрин — кандидату-
ратын туруорарга этин
кирэр. Конкурсталаа-
чылар үбүө буолаллар:
С. М. Догордунов —
«Агропромтехсервис» ди-
ректора, Р. Р. Иванов —
«Агропромтехсервис» от-
делын начальнига, А. А.
Шадрин — свиги р д э р

куурдар системалары үлэ-
дэтэр управленне оро-
йуоннаагы учаастатын на-
чальнига. Бу үс кинигэ-
һааһа упраллющай
буолар, кооператив чи-
лиһиннэри таһаарылаах
үлэһитин хааччылар
кыахтааһыт, хайалара
үлэһиттэр ортолоругар
ордук авторитеттааһыт?

Кандидаттар быһбар-
даагы платформаларын
билиһиннэрэлэр. С. М.
Догордунов: «Мин санаа-
бар, билиги мастерскойу
кэһэттэххиппинэ, сайы-
һаардаһытына кинини
сыһарыһаһыт. Анал-
лаах биригээдэлэри тэри-
һэн оройуонга сир үлэ-
тин кэһэтигэр уонна суо-
луһини туһсарыга бол-
ломтону уурар наада.

Ону таһынан үлэһиттэри
олорор дьинэн хааччы-
һыта, сага табыстаах
дьылаһи тутууга үлэ-
һизм этэ». Р. Р. Иванов:
«Билиги сыалбыт — сов-
хозтар маадыһыларын
толору хааччылыы. Ити
сыалга коллектив араах-
сылта суох түмүүлээх
үлэһин хааччыларга үлэ-
һизмэ». А. А. Шадрин:
«Союзтарга онорор ко-
мөтүн хаачыстыбатын
туһарыаһытын, кэһи-
һин улаатыннарарыаһытын
наада. Кооперация кыа-
һын толору арыһарга
дууһуһом».

Кандидаттар ийи мөһ-
нүөр эмнэ итэриһиннэһи
буолла. Догордунов ийи
куолаһы биэрэргэ Е. М.
Канешкина, Иванову та-
ларга И. А. Пинигин; А.
А. Шадрини өйөөн Е. Е.
Повов уо. д. а. тыл эти-
лэр.

Кистэлэн куоластаа-
һытга кооператив 268
үлэһиттэн 163 кытты-
ны ылытыттан Шадрин
115 куолаһы ылан «Аг-
ротехснаб» управлюща-
һынан быһбардына. До-
гордунов — 33, Иванов —
14 куолаһы ылылар.

Кооператив чилиһин-
риттэн үгүстэрэ — эдэр
дьон. Онон «Агротех-
снаб» эдэр рабочайа П.
Н. Тарасов этигэ ийи-
лэр барыларын санаа-
рыгар сөп түбэһэрэ буо-
луо дин санаһыбын.

— Алексей Алексеевич
билигиттэн үүмүтү киһи
Манна үлэһин эрдэһинэ
бэйэтин булутас-талыһас,
күүстээх салайааччы бы-
һытынан көрдөрбүтэ.

Б. ПАВЛОВ,
хаһыат анал. корр.

ДЬЫЛ ТҮМҮКТЭРИН ДЬҮҮЛЛЭСТИЛЭР

«Мындабаайы» совхоз производствотын бастыһыгарын сүбэ мунуһаһыттан

тан оротунан 1648 кг
үтүү ыабыта холобурдан-
на.

Ол эрэрин ханна үлэ
тэрэһинэ, дьон үлэбэ сы-
һына үчүгэй сирингэр
үтүү, эти оноруу көрдө-
рүүлэрэ үрдүк. Холобур,
Кыстык Кугда II корпу-
һун, «Сардана» ферма
коллективтара фуражнай
ымаа аһымтан туһаи-
нааһынан 2161 уонна
2246 килограммы ыагы-
лар. Борооску көрөөччү-
лэр Ф. И. Макаров, Н. Е.
Захаров уонна Д. Г. Ко-
лова үлэһин түмүтэ
эмнэ үчүгэй. Хаһыах
производственай уча-
стгар сөдотуопкалар

сүөһү орто ыһааһына 365
кг тирдиллэр. Совхоз
аасыт сылга 3 мөл. 861
тыһ. солк. бородууһуһа-
ны онорон атылааһа.
Элбөх сыллаах от сизэ-
тин атылааһынан 234
тыһ. солк., оту атылаа-
һынан 150 тыһ. солк.,
силлэһи уонна бурдугу
атылааһынан 10 тыһ.
солк. киирдэ. Ити сити-
һин төрдө сирин онорууга
сылтар.

Совхоз сүөһү аһылы-
һын 70 бырыһыанын баа-
һынаттан ылла. Быйыл
8500 тонна оту сөдотуоп-
каһыт биллэһиннэхтэр.
Ол ийи сирин онотуууу
күүскэ мыһахтара.

Мунуһаахха 7 киһи тыл
эттэ. Кинилэр сүрүннээн
бородууһуһа сорох кө-
рунүн бэйэбэ турар сыа-
һа ыһааһытын, арен-
най бөдөрөһи кэһини
кылаһын кылаһа ийи
бэллээһилэр. Холобур,
центнер силлэс бэйэбэ
турар сыаната 2 солк. 50
харчыһын, от 1 солк. 20
харчыһын ыһаата. Биир
центнер үтү бэйэбэ турар
сыаната урут 57 солк.
эбит буоллаһына, били-
гин 65 солк. 50 харчы.
Центнер ат бэйэбэ турар
сыаната 418 солк. төһ-
нөстө. Ол аата 28—32
солк. ыһаата.

Соловьев отделениетын

бирятаһына Д. Д. Соба-
нин совхозна сирин он-
руу сага программаны
ыһылар наадатын ыла.
Оттон коммунист В. Н.
Савоков аасыт сылга
экономическай үөрэххэ
болломто ууруллубатага
охсуулаах буолла дьитэ.
Ийитин салгыы сүөһү
иятиһиттэр арендаһаа-
чыларга анаан кыра-һыра
хотоннору турарга этин
килэрдэ. Амма орто ос-
куолатын директора Е.
А. Смирнов үөрэх про-
изводственай базатын
биир сиргэ кининнээн тэ-
рийэр ордук буолуо дини
санаатын билиһиннэрдэ.
Болутур отделениетын

управлющайа А. П. Ефи-
мов арендага рабочайдар
билиһ-көрүү өртүлэн сөп-
төөх бэлэмэ суох киирэн
эрэллэрин, онуоха совхоз
спецалистарын экономи-
ческай сулууспатын, үлэ-
һиттарын өртүттэн сөп-
төөх болломто ууруллу-
батын критикалааһа.

Ити курдук совхоз
сыллаагы үлэтин түмүтүн
дьүүллэһин деловойдук,
туһалаахтык барда.

Түмүккэ Чульманнаа-
һы ГРЭС директорын сол-
буйааччы В. В. Козлов
шефскай үлэ кэскиллээх-
тик барарын бэллээһин
туһун, сайыһы кэмгэ
туһанылаар водопроводы
онорууга дуоһаар түһэр-
салибитин ийитиннэрдэ.

Г. ПОПОВ.

«Мындабаайы» совхоз
аасыт сыл түмүктэрин
дьүүллэһингэ аналлаах
мунуһаа буолла. Онон
производство бастыһыгар,
совхоз специалитара
уонна нефтээх Чульман-
нааһы ГРЭС директорын
солбуйааччы В. В. Ко-
зов салайааччылаах де-
легация кыттыһыны ыл-
лылар.

Директор В. П. Чичи-
гинаров дакылаатыгар
этиллибитин курдук, сов-
хоз аасыт сылга госу-
дарствога үүһкэ — 22,
эһкэ — 35, оһуруот аһыгар
— 24,5 тонна иһтээх
хаалла. Онуоха хаһаайыс-
тыга аасыт сылга 1059
ыһахтааһыттан 692 эрэ
һиһрейи, 1073 биллээ-
һиттэн 342 эрэ кулуну
ылбыта, фуражнай ыһах-

«Чураччы» совхозна оморор дынын тутууга уонна ону көзүлүүр үлэ-эргэ бөрбөрүөс ытыл-лан НХОК кебе сылдыар мунуһаар аналлах бөлү-лүөс көрүлүбүтэ.

Совхозка олоорор дьээн тутууга балачча үлэ ыһыттылара бөлүөтүмүнэ. Ол түмүтүр хаһаайыстыба территориятыр баар үс селсөөт хас бирдин олохтообор ортотунан 21 кв. м олоорор пөн тиксэр. Ол, былаан туурар, кэтэх дьизин тутуу түмүтүр ситиһиллэбинэ. Холөбүр, совхоз территориятынаары олоорор дьэ үлсэй эһини 90 бырыһыана бирдинилээн мал крээтигэр тиксэр. Ол эрэри эһини сылга кэтэх дьизин тутуу ахсаанын эбиллэбэтэ. Оттон капиталнаа угуулар суоттарыгар ааспыт сыллаахха совхоз барыта 857 кв. м эһинаах 17 кээтир-бөдүрүстөрү тиксэтир бааллар. Ол курдук, олоорор дьизин тутууга ОАПХ советинан былырын кулун тутарга бигэргэмин, былааны совхоз дирекцията аныаха дьэри дьүүлгө туруора илигэ, ол былааны совхоз старшай прораба т. Башарин билэ илигэ нэһунна. Онон бу хаһаайыстыбада хас бирдин ыалы 2000 с. дьэри туһунан дьэниир эбэтэр квартиранан хааччылар туһунан чолчу программа ырытыллан оһоһулда илик. Олоорор дьэин аныаһын туһамын буолуу чахчылар бааллар. Холөбүр, былырын тутуулурут 5 квартира АТС-да уюна дөтсөдө бөдүлүннэ.

Вирджилсен ыал дин-
тин тутууну сүрүннөөнүн
кыяла илин. Ыял динге
типовой бөрөйыктары,
нан хааччылыгыт.

Көмөтөтүнүн жетекчилиги менен коллегияларга анаан тугуллар. Көстөрүн курдун, олорор дивизи тууу нээмэйс кыгычыыр. Ол совхоз үн-харчы ортузан мелтох туруктаарынан быһаарыллар.

Дэнэ тутуутугар сүн-
нүүн олохтоох матыры-
наал туһанылар. Экспе-
римент быһыстынан ар-
болиттан деталлары онго-
рор сыах тэрэллнбэтэ.
Совхозка барыта 5 пиле-
рамалдаах сыах үлэлнир.
Ол эрэри ити кыамта нэ-
һилээннэ үүнэн нһэр
наадыһыстын хааччый-
бат.

Олохтоох сэлэнэ маза-
Елэнэтын нутаг хутуу

ӨЙӨБҮЛҮ ҮЛБАТЫБЫТ

Вийнги адабыг, Ленин орденнаах кырдаас сүсчүг С. Г. Кривошапкин саайн тухары ямархан усулуобуйаа үлэмшин үүмүгөр инвалид буолбута. Кини пексияда тахсарыгар Субурускай аатыннан совхоз салалтата куукана мнбелкин фонд

Кривошапкиннар динд
кэртэннэрэ.

гический отделым сэбиз-
дессэйз Е. А. Сидорова,
үрүн аһы элбэтэргэ уу-
раахтаатылар.

бастайааннай комиссия чилинээ Е. Е. Попова кыттымлаах уонсай муһ. няхха дүүллэнээ. Киһи кыттымлаахтара сурукка ыһыллар чахчылар толору баалларын ыйдылар уонна балыыһага таһаһы-сабы, мизбали, нһнтя-хомуоһу, медицинскэй оборудоһанисларын, спец-таһастарын саһар-дарга, периодическай бэ-чээти суруттарарга, ра-

Оройуоннаады киин
балыына административна-
та баар итэҥэстэри туо-
ратымыга быһаарыылаах
дьаһааллары ылымны сө-
көөлөөтө.

лэрин истэринэн бэлһээ-
былдьан сөй ытэ.

Ныра овоолору үүтүнзи хааччийахтаах оройуон киинишэри куукуна үлэтэ олус мэлтэвүн туһунан үгэсүү баара. Ону сөлөөсө народный контуруолун группата бэрэбэрээдээн, ыйыллыбыт итэҕэстөр кырдыгтаахтарын билбэтэ. Ол курдук бас-

талхытанын, манна үүтүн хэвчхэйм графигтутууллубат. Икхийнэн, бородуксуя кээмэй олус кыра. Онон кыратын даганы хойутаабыт төрөнүүттөр матар баланыяналар олохсуйбут. Отгон сорох күннөргө куукуну букатын даганы сабыдлара.

Билэрийн курдук, куу-
муна сана дийдэг көбүөх,
тээх. Дийэ бүтэн турар
да, оборудование суох.
Ону балыһа салалтата
арда булбатара тэпэ.

Кэлэр даһаны өртүгэр комитет хийрэр сигналларга, биллэн турар, харда дьаһаллары ылыада. Онуоха бэрэбиэркэһэн көстүбүт итэҕэстэри туоратыыга дьаһаллар хал. банга суох ылыллыылары хонтуруоллааһынга улахан болдомто уурулдуохтаах.

А. ФИЛИПШОВ,
НХОК председатель.

ҮНСҮҮЛЭР СҮННЬҮЛЭРИНЭН

ДУДЛУБУТА ТАҒЫСТАҢАН МӘННЭ УУТУ.

Эрлик Эрстийн за-
тмиан совхоз «Мында-
дайы» совхозтан аты-
ласпыт отун мыаанына
докумунга ыйаллыбы
тынааар чарчын буол-
бутун туһунаа биллэрин
баара. Онуоха минстэти-
гэр мытыллыбыт бэрэ-
бэрэ ыйаллыбыт пре-
тензия олоһо сурун көр-
дөрбүтэ, Мааша олохтоо-
тор сыһаа аабылара
төрүөт буолбут. Ол нур-
дук, Хоптово отделене-
тыгар тиэллэн кэлбит,
барыта биадэмстэминит,
акт быһымтынан тутул-
лубут оту үлэһиттөр бы-
һа холуйан министрин
20-лин кг аахыттарга
арыллыбыта. Мөккүө-
дэх икин өрүт предста-
вителлэрэ кыбылга сүө-
кэммит оту мыаан көр-
бүттэрэ хас биридди
министэ 26—27 кг буол-
бута. Динчигин ыллахха,
бу үгүсүү народнай кон-
туруоллааһын буолбакка,
хаһайыстыбалар байы-
нан хааччыйым графига
тутуһуллубат. Иккисинин,
бородууксууа көзмөйө
олус кыра. Ошон кыратын
даанын хойуталыт төр-
рөнүттэр матар бала-
һыаннаалара олохсуйбута.
Оттон сорох күннэргэ
куукуна букатын дааны
сабыллара.

Биллэрин курдук, куу-
куна сага дьиаа көһүөх,
тээх. Дьиа бүтөн турар
да, оборудование суох.
Ону балыһа салалтата
арда булбатаа тэптэ.

Кэлэр дааны өртүгөр
комитет киирэр сигнал-
ларга, киирин турар, хар-
да дьаһаллары ылаада.
Онуоха бэрэбэркөнөн
көстүбүт итэстэрин туо-
ратыһа дьаһаллар хал.
бана суох ылыллыла-
рын контуруоллааһынга
улахан болгомото уурул-
лубутуох.

А. ФИЛИПОВ,
НХОК председателэ.

Бензин ордон хаалар эбит

Оттук энергетический ресурсылары камчиллаштырып, Бүтүн Союзтаагы көрүүгө сөз түбөһүннөрөн, соторутаагыта изилленишени олох-дьаһах өнөтү-көн хааччылар производственной управлениета туурааннаах бэрэбиэркэ бытыллалыбыта.

Электрэнергияны ту-
лануыга, камплектацияга
управленияга балача
болжомто уурулларын ба-
рабарка түмүктөрдө көр-
дөрдүлөр. Ол курдук,
предприятие хас бирдин
объектар энергия бу көр-
күн туваны электр-
сметчик көмөтүнэн утуот-
тандар. Сорох объекттарга
санга сметчиктар туру-
руллубуттар. Ол түмүктөр,
холобур, ахсынны сага-
зыннытыгар былаан бы-

һыытынан туһаныллыах-
таах энергия 21 быры-
һыана дэмчидэммит этэ.

Отток автобензины
уонна дизельнай уматыгы
учуоттааһын управление.
Ба мөлөх туруктаах диз
быһаччы этиэххэ наада.
Ирдэбил суовун түмүгэр
сорох механизатордар
уматык толуктоннарын ситэ
ороскуоттаабаттара өстү
бүтэ. Холобур, быдырын
бнир кварталга 1200
литр автобензин кыһан
туһаныллыбынна «хаалбы
та. Дьининэн, итиччэ ум
тыгынан нэһилиэтиньэ
балаачча өтө оһоһуллуох
таада. Эбэтэр туһата суох
хаалыабынааһар көлөр
квартал суотугар аһын та
риктэлэргэ нас даһаны
биэриэххэ сеп этэ. Оһуку
буһан-таһан дьаһанын

ныяллыбатах. Аны туран итинник туһата суох хаалбыт уматын иһин ханнык дарааһы кыйытык оноһуллубатах. Агыһнык эттэххэ, көндөй ночоот буолбут. Бу үлүгэрдээх бензин кыыра-кырылым. чык кэмнэгэр киһи итиннэ ылбычча өлбөөбөт.

Барьбиэркэ түмүгүнэн хэс биһрднн механикаторынан ыйдарынан, каварталларынан сирай учугу ыьтар аналлах юннэгэни олохтуурга, улэлэрин түмүгүн, ол ийнар кэмкээббинэрэн, ийниннэрэн-былээрэн ийниннэгитэргэ сүбэлэинэ. Олу тэгэ үлдинир усулдуубу-йаны тупсарыьга сорох аьнпдэр олохулдунулар.

В. МАКАРОВ,
группа председателей

БИНИЭХЭ ЭППИЭТТИЛЛЭР

«Улсууга хаалбыт ба-
лыһа» дигн суругу эм-
тэнээччи П. П. Корякин
килэрбитэ. Ону туббо-
лынчаа 80-ча ыарыһах-
ха билигин собото врач
баарын, технической үлэ-
һитэр тийбэттарин, ба-
лыһага ыарыһахтар
ыраастык-чэбдиритик, кы-
һалгата, санаата-оното
суох сытан эмтэнэр усу-
лубуналара тэриллэ-
тин туһунан суруллубута.
Иһити-хомуоһу, муоста-
ны сууһааччылар, кууру-
у ба повардар, атын да
эбэ-эбэһитэр тийбэт

гэрс сүл ахсын бөйгөт
«хронической» ыарыгта»
кубулуйбуттара, ити абэ-
бинэстэр, үтэс курдук,
ыарынахтарга сүктөрүл-
лэр буолбуттара ыһыл-
дыбыта. Адьыах сыллаа-
быта бэлымна бэртээхэй
ороннордooго, минээллээ-
гэ, иһиттээгэ-хомуустаага
ханныа барыгтэра билли-
бэтэ, билигин остуолбуой-
дарыгэр хаадыаннаы ту-
рар остуоллардаахтара,
сууллуохка ыһылаах ыс-
намыайналардаахтара, па-
таталарга радио сангарба-
та, периодический баччаг

суоңа, денциялар азғыл-
лыбаттара, бәснәдәләр
онһуллубаттара ахтыл-
лыгыта.

Ити суругу бачээккэ таһаарбакка эрэ райсоветтэ исполкомугар дыһал ыһыгыга, прдэбилтэ ыһыттылыгыта. Онуоха оро-йуоннааҕы Совет нуруот үөрэдиринтиигэр, доруобуя харыстабыллыгар уонна културада бастааваннай комиссиятын председате-лэ таб. А. С. ПТИЦЫНА редакцияга маанык эппиэттэ кылларды:

«Сурук оройуоннаагы
киин балтыча кылабы-
най врага В. Н. Гребцов,
СССР дайномун итсодо

Народная
конституция
страны

Народнай хонтуруул
оройуоннаады комитетын
аатыгар гражданнар су-
ругунаа эбэтэр быһаччы
кэлэн тылынан араас
суол боптуруостарга са-
бабылыанчыалара уонна
үтсүүлэрэ киирэллэр.
Олорго, холобур, туһаан-
наах салайааччылар эбэ-
тэр дуоһунастаах дьон
киинлэр этикилэрингэр бю-
рократтыы сыһыаннара,
социалистическай сир-
майгы уормаларын уон-
на сокуоннаһы көһинлэр-
чакчыларга үгүстүк ыйыт-
таллар. Киирэр сигнал-
ларга комитет сокуону-
нан быһыллыбыт болдьох
иниһин дьаһаллары ылар-
га кыһанар. Үтсүүлэр
характердарыттан көрөн
бэрэбиэркэлэр тэриллэ-
лэр. Сорох сайабылыан-
чыалар уонна суруктар
миэстэтигэр дьаһал
ылынга ымытталлар.

Манна сорох үтсүүлэр
сүһүбүлэринин ымытты-
быт бэрэбиэркэлэр тү-
мүктэрин кытта биллини-
нэрэр тобостоох.

Оройуоннаабы киин ба-
лымна остолубуойун ма-
тэх үлэтин уонна ман-
өрүмүөтүгэ үлэллэр кэ-
лини рабочайдар ыары-
бахтарга анаммыт астан
босхо аһыылларын туһу-
нан үгсүү кирибигэ.
Онуоха ВХСС инспекция-
та кыттылыах бэрэбэр-
кэ ыстыллыбыта. Ол тү-
мүгэр үгсүүгэ ыһыллы-
быт чахчылар оруннаах-
тара биһиргэттиллэбигэ.
Остолубуй күннээһи үлэ-
тэ-хамнаа саалатта өртүт-

Ситэ

БЭЛЭМБЭММЭТЭХТЭН

Диринг, Хайахсыт орто уонна Хадаар адыс кылаастаах оскуолаларыгар ааспыт сылга оттук-энергетический ресурсалары харыстааһынга балачаа болгомото ууруллубутун райсовет исполкомун нуруот үөрөбүрүннүгэр отделын иһинээди народный континуум группатын бэрэбэркэ бэлэттээтэ. Ол түмүгэр электроэнергия, таас чоххо уонна оттук маска сыллаагы лимиттэр итиннэ нуормалар тутуһуллубуттар, анааларынан ороскуоттамыттар.

Ол эрзери оркуолалар администрациялара от-
тук сезонулар бөлэмнэ-
нинге биллэр итэбастар
таһаарбыттар. Оркуола-
лар ититэр системалара
уонна котельнайдалара хаа-
чыстыбата суохтук өрө-
мүөннзммиттерин түмү-
гэр үөрөнөр корпустар
быйыл дабаны сылааһа
суохтар. Диряг орто о-
ркуолатын котела тэстэр.
Хадаарга санга котелу ту-
руоруу өр гардыллы-
быт. Чакыр оркуолаты-
гар дабаны сылытар үдэ-
лэр толору мытыллыба-
астара быһаарылына.

Народнай контуруол
группата районотта
ыйылыбыт оскуолаларга
ититер системаны өрө-
мүөннэһинигэ, темпера-
турнай режими, тутуһун-
нарыыга көмүскүүрү-
гар көрдө. Эбэстэх
мддигэ.

Г. Г. ПРЕДСЕДАТЕЛЬ

ОРОНУОНГА Саха
государственной фи-
лармонией артистарын
бастагы кээдэтигэр. Ии-
нилер сыалларын сорук
таргынга тикти фолклорун
классический, индустри-
пропагандистический буолар.
Концертды кылааччы
ССРС Журналистарын со-
югу уонна ССРС Компо-
зитордарын союзун чили-
на, Саха АССР үтүөлүк
артистка Аида Решети-
нова Якутскага сага те-
рилли арар «Музыка
уонна фольклор» музей
туһунан кэпсэтэ. Бир-
дик саалаах билиминнэ-
рэ

ДЬОРО КИЭНЭ

билиминнэре сценала ар-
тистары, композиторы, на-
тааччылары ыгырар.

Сценала бастагынан
«Ойуонай» түмүү пред-
седателя, филологический
наука доктор Н. Е. Пе-
тров тахсар. Николай Есо-
рович Ойуонай, тойук туһу-
нан кэпсир, ойуонай ты-
лын араас парвариялар
таһааран илтиһиннэрэр. Но-
руот маанылыгар ырыала-
ры толортуур.

Ойуонай—саха фольклор-
ун күүсүйүр чыпчыала.
Музей биир саалаах ити-
нэхэ аныаһа. Саха на-
роднай поэта Күннүн Уу-
растыгар «Тейон Дьа-
рыма» олохтотуттан быһа
тардыны Саха АССР
үтүөлүк артиста Даша
Сергучева толоруута, кө-
рөөччүлэри биһирэтэ.
Эмиэ кини П. Ойуунускай
антырбыт «Кыһыл Ойуун»
поэматытан Кыһыл
Ойуун оройун толордо.
Нисэлээх, иччилээх тыл-
лара дүгүр дүрбүн ты-
һынан добуһуолланыа. Му-
зей атын савалата сахалы
музыкальной инструмен-
нарга аһааһаахха өбүт.
Ойуонай дүгүр эмиэ өс-
понай быһытынан туру-
рулуора Ойуун испу-
свота туһунан тутуулан
кэпсэниһэ.

Кинилэри филармония
эдар артистара солбуу-
лар. Биир дойдулаахпыт
Уфатаары искусствот институтун 1987 сыллаахха
бүтүрбүт Мария Майорова,
эмиэ ити институт аны-
пукскайта Владимир Пав-
лов М. И. Глинка, Верди,
ю. д. а. аан дойду аатыр-
быт композитордара су-
руйбут операларыттан ари-
лары, сахалы ырыала-
ры ситиһиннээхтик толор-
тоон, дэон сүрөгүн сүүй-
дүр, «бис», «браво» ха-
һылаар дуораһыйдылар.

Концертды күүтүүлээх
ырыаһылы М. И. Глинка
аатынан Бүтүн Союз-
таахы кылааччыларга
Аида кыһа Нина Чиги-
рева (турукутунан Нина
Ковалева), Саха АССР на-
роднай артистка Марина По-
пова түмүктүүлэр. Нина
Итальянскыйды, күүчү-
лүм, сахалы ырыалары
толортоон, кэрэ куолаһа
кыһаа кетте. Марини
Константиновна эдэрдин
арчымыһахтык туттан хап-
тан млыабыта көрөөччү-
лэр сүрэхтэригэр сүппөт
хартыһа буолан хаалла.
Народнай артистканы
дьон хас да төгүлээх сче-
нада ыгырдылар.

Нүөмүрдэр быыстары-
гар Новосибирскайдаахы
хореографической учили-
ще үөрэнэччигэ биир дой-
дулаахпыт Даша Еремее-
ва «Щелкунчик» балет-
тан быһа тардыны уонна
испанскай үгүсүнү толор-
тообута көхтөөх ытыс
тыһынан добуһуолланыа.

Онон өтөр-наар көрбөтөх
концердын көрөн ас-
тыһыбыт, төрөөбүт фоль-
клорбут хатыламмат кө-
рөтүн кытта салсыһан ас-
тыһыт. «Фольклор уонна
музыка» сага териллэр
музей сүһүөгэр турууту-
гар аһааһа сүөх ыраах-
тары көрсөр. Быстахтык
ыллаахха, дьылээххэ, ор-
тон ону ситэрэргэ-хоторо-
го үбэ-харчыта тийбэт.
Онон артистар оройуон
адохтохторуттан төрөөбүт
сахабыт фольклора ча-
чыры сайдарыгар анал сче-
ка (000702203) харчыта
иллэрэн көмөлөһүт дьон
көрдөстүлэр.

Снимокка: Саха АССР
народнай артистката Ма-
рина Попова; эдар үгүсү-
лүт Даша Еремеева.

П. ОКОНЕШНИКОВ.
Автор фотота.

УЛАРЫТА тутуу ча-
ды салгыһын сайа
охсор күүһэ олох бары-
агыгар улаан биллэр бу-
олан истэрин аһаһын ха-
һыт кыһыт сорох көстүү-
лэрэ ордуу дьаһаараллар,
онорбут эдэстэрбит чоп-
чулааллар. Олортон мин
биир-икки боллоруоска са-
һаабын этиэхпин баҕара-
бын.

**ОРОНУОНГА САЛА-
ЛАР КАДР ТИИЛЭР
ДҮӨ?** Атын кэһэ оро-
йуоннары кытта тэгини
тутан көрдөххө, салайар
кадры сүүмүрдээһингэ би-
һиги улаханньы ыарыҕа-
табыт. Кадр уларыта-тэ-
рийэ туруута улахан. Ог-
тон ол социальный сай-
дыһа, экономикада охсу-
бат буолуон табыллыбат.
Барт уһун кэмгэ ССКП
райкомун аппаратыгар
ученый-зоотехник идэлээх
сородох Е. М. Макарова
баара. Союзостар отдел-
ниеларын управлениһа да-
рыттан 3-рэ ара анал үр-
дүк үөрэхтээх.

Итинин мин салайар
үлэһэ анардас аһааһа
үрүк үөрэх быһаарар
дүһүн эппиһин. Ситиһингэ
салайааччы дьону кытта
үлэһир дойдур, эппиэти-
кэһэ, сүрүбэ-бэлэһэ кырата
сүөх суолтаны ылар. Ог-
тон тэн кыһааһа, дьо-
дурдур дьонтон идэтинэн
үлэһир специалист-сала-
йааччы көрдөрүүтэ ордуу
буолара чуолкай. Оро-
йуонга салайар кадр
тийбэттин бирчичинтэ
туохханы? Олор, мин са-
һаабар, хастар даҕаны
уонна дьирин ситистээхтэр.

КӨҮҮ ТЭВИНТЭ.
1942 сыллаах күһүн оро-
йуон 41 колхоза хоту ба-
һын булдулар көспүтүн ту-
һунан элбэхтэ сурулуна.
Дойдуга хаалбыт буоллар
тобо иһигэ хоргуулан тыһа
быстыаҕа биллэбэт этэ
эрэри, республика оччо-
тообу-салаатта сыарҕата
смылбатыһыта, саргы-са-
гадай тэрэһинэ үгүс ки-
һи тыһыныгар турбутун
мэлдьһэр табыллыбат.
Бу Саха сириг ханна да
оройуонугар буолбатах
трагедия. Итин таһынан
2000-тан тахса бастын
ыччаньыт Ийэ дойду кө-
мүскайыт ыгырыллы-
быттара. Кинилэртэн аһа-
дарын кэрэҕэ кыргыһы
хонууттар охтубуттара.

Дьэ итилер түмүктэри-
гэр оройуонга оҕо төрө-
һүмэ лаппа аһаабыта. Са-
рин миннээри (Холобур,
1940 сылга 892) сыллар-
га ортохунан 900 оҕо то-
руур эбит буоллаһына,
1943 сыллаахха баара-
суода 57 оҕо төрөөбүтэ.
Калык сыһаа элбээн, оро-
йуон иһилиннээхтэ 1959
сыллаахха 616 оҕонс

★ Кини бастагы суруга ★ АБАБАС ЧЕМПИОНАТ

Көҕүл тустууга ССРС
—АХШ матчевай көрсү-
һүүлэрэ мытыллыбыт күн-
нэригэр сөн түбэһиннэрин
Дирин орто оскуолатыгар
араас саастаахтар этэрэ-
тэри мин ардыларыгар
көҕүл тустууга аһаах
чемпионат ытыһыһа.
Онон малаһы Мугудай

★ Ааспыт эргитэ санаатахха ★ КАДР ТОБО АБЫАБЫЙ?

эбиллэбит. Итинтан кэ-
ли 70-с сылларга дьэри
320-аа дьэри таһыны ту-
һун баран, калык сыллар-
га үрдээн. 400-чэ оҕо
тийбэтэ. Оскуолага үөр-
нэр орбобут мугутан 1971
сыллаахха 5215 буолбута.
Онон уонча сылта 2000
оҕонс аһаан баран сыл-
ла элбээн, бийылгы үөрэх
дыһыгар үөрэнэччи
3579-ка тэгиллэ. 1971
сыл таһымын ХХI үйэ
эра ситиһинэх курдуктук.

Ого абыһаһыныгар,
сөн атын сирдэргэ кур-
дук, сэрин уонна ордуу
улаханньык бийаах сүт
охсуулар биллэлэр дьэ-
тэххэ, бука, орууһах бу-
луо.

**ОРТО ОСКУОЛАТА
СҮӨХ—38 СЫЛ.** Бооту-
руускай улууска бастаан-
нан Чурапчыта 1872 сыл-
лаахха начальнай учу-
лище аһыллыбыта. Октяб-
рская революция кэминтэн
38 сыл буолан эра баран,
1953 сыллаахха—оройуон
27 ыччата орто-оскуола-
ны аан бастаан бүтүрбүтэ.
Бастаан орто оскуола Кы-
таанахха сэрин аһаа ийи-
нэ аһыллан баран сабыл-
лыбыта. Чурапчыга орто
оскуола уһун кэмгэ
аһыллыбатах бирчичин-
нэтинэн манна педучили-
ще үлээбүтэ буолуон
сөн. Кини 1934—1957 сс.
үлэлээн, 20 ыччы оҕо-
рон, 591 кыһаах учуутал
идэтин биэрбита. Онон
оройуон элбэх бастын
ыччата учуутал буолан,
республика араас оро-
йуоннарынан аһыллан
хаалыта.

Сэрин кэминтэн туту-
саатар, 1-2 орто оскуола-
ны аһаа, 1953 сылга дьэ-
ри сэрин, сүт-кураан кы-
һаһаатын биллэбэт, дьы-
нээхтик дуулуһан үөрэнэр
38 сыл 100—150 ыччаны
орто үөрэни биэрбит буол-
лар, баар, хартыһа атын
буолуо этэ.

Оройуон биир кырдьа-
с салайар үлэһитэ бо-
куонньу А. П. Старости-
ны ойдоон илэбин. Кини
сэрин кэминтэн Якутскай-
га тыа хаһаайыстыбатын
министерствоттар зоотех-
нигынан үлэһир кэмингэр
тыа-хаһаайыстыбаннай
идэлэргэ үрүк үөрэххэ
барар ыччаттар кинилэр
ноһуо аһааһарын, сөн-
үкэ Булуу, Сунтаар, Ле-
на эһэр оройуоннар оҕо-
ро калаларын туһунан этэ-
рэ, Чурапчыттан биир да
ыччат суоһуттан мугутан
йара. Атын да идэлэргэ
оннук эбитэ буолуо. Дьэ
ити тэбинитгэр республи-

ка бары салыар тарилта-
ларгэр Чурапчыттан тө-
рүтэххэ кыһа суоһун тэгэ.
Эдэр учууларбыт эмиэ
аһааһаахтар.

УЧУГЭН КУААБАНА.
Педучилище сабылларын
кытта, куотарбыны сит-
тиэххэ дьэбик курдук, 60-с
сыллар ортолоруттан хар-
са сүөх орто оскуолаһа
аһын уонна тутуу сүппү-
тэ буолбута. Бснөтүн 20
сыл устата (1945—1965
сс.) Чурапчы орто. Мугу-
дай, Аладар аһыс кылаас-
таах оскуолаһа эра ту-
туллубут буоллаһтарына,
итинтан кэминтэ 6-7 сыл
ийнэр 16-ча сага оскуола,
475 оҕо 7 интернат,
1400 ки м иһинээх физ-
культурнай саалалар ту-
туллубуттара. Сөгүмэр
үлэ, үчүгэй көрдөрүү,
Оройуон икки сменанан
үөрэтинтэн босхоломмута,
республикада уһулуччу
үчүгэй көрдөрүүлэминтэ.

Ол эрэри бу кэлтэйдин
үлүһүүү эмиэ охсуута
сүөх буолбатада.

Бастаһыһынан, оҕону
интигэр төрдүн—дьаһыла-
саттары «умнаа» кэби-
һиппит 20-тэн тахса сыл
устата үс эра 50-нуу миас-
талээх дьэбик дьэбик ту-
туллубута. Ол түмүгэр ос-
куолаһа көрүһүн иһинээ-
хи саастаах оҕолор учре-
дениеларын материалнай
баһаарын бөдөрөгүтүгэ
республикада кутуруһа
соһуллубуттук. Билигин
да онтон өртүтэ иһиппит.
Манн сага дьэбик эмиэ
бит майаһа аһааһааһын
туппунна эра тэгиннээх
сөн.

Иккиннин, 70-с сыллар-
га үөрэнэр орбобут аһааһа
2000-нан аһыһааһааһын
«билбиккэ», элбэх орто ос-
куолаһа тутамы 1965—
1980 сс. улахан ыраах-
тары көрөбүтүт, учуутал-
һын хааччылаһаа эмиэ
ырааһынан хаалбыһыт.
Холобур, 1971-1972 сс.
үөрэх дыһыгар оройуон
8 орто, 9 аһыс кылаас-
таах оскуолаһарыгар 8
эра оһук тыһын учуутала
үлэһирэ, биир анал үө-
рэхтээх математика учуу-
талыгар нэдэлээх 32,4
чаас тиксэрэ. Аһааһы
араас идэлээх учуутал ба-
рыта үөрэтэрэ. Ол үрдүн
эн биир учуутал ноһо-
руускаа нэдэлээх 24
чааска тэгиллэрэ (ноһо-
руускаа бийаһыһынан 18
чаас буол-
лаһына, бу төһөлөөх ула-
хан ноһоруусканын?).
Нуучча тыһыгар учуутал
үс пыммытан биир эра
анал үрдүн үөрэхтээү,
Кытааһа орто оскуола

1968 сыллаахха аһыллан
баран икки сыл устата аһ-
сааһа, оһук тыһыгар,
хэһилэ аһа үөрэхтээх
учуутала сүөх үлээбүтэ.
Математиканы политех-
нической институт үһүс кур-
сууттан тохтообут Л. Ки-
ресса дьэи үлэһин нэдэл-
лээ 36 чаас ноһорууска-
һаан үөрэтэрэ. Химияда
туорт ый үөрэмнээх оҕо-
лорго биир нэдэллээх
консультация бөрдөрөн
баран аттестат биэрби-
пит.

Ол сылларга учуутал
атын да сирдэргэ тийбэт
этэ эрэри, бийаһа ба-
һаһыһа ураты ыраахан
этэ.

Итиннэ 70-с сылларга,
дойду үрдүнэн оскуон
буолбут орто үө-
рэхтээһин быһаһын тол-
роору, быстарыһаах бы-
рыһаан экирэттиһинтэн
содулугар сорох кыһаан
аһаһа, таба суруйбат оҕо-
лорго орто үөрэни «бала-
һаһыһа» эһэн каһи-
һааһа. Кэһэһэһи кадры
интигэ төһөлөөх улахан
охсуу оһоһулуубуту?

**УЛУГУРУУ КЭМИНЭЭ-
БИЛЭР.** Муһыһа кэмингэр
биир эдэрдин салайааччы
күлэһонньу: «Эһиги,
кырдьаһастар, улугуруу
кэмин кадрдара буолла-
хыт»,— дьэбиктэһэр, са-
һаһыт кини: «Эһиги
дөһтөөх ийэһит интигэр
улугуруу содула охсубут
көһүмэһа буоллаһыт.
Бийаһи сэринен-сүтү кур-
таһыһыһан билэн, биир
малаһа 4 да сыл оһорон,
дьыһааһыт кыһаһын үө-
рэнэи, үлэһит буолан, пар-
тия, быһаас тугу—этэри-
нэн үлээбэһиппит»,— дьэи
хоруһааһыһын истибитин.
Итинтан ситтэрэн санаа-
таһа, «Аргументы и фак-
ты» бюллетенига А. Кру-
лини суруйбут «сайдьы-
лаах аһааһааһа» бийа-
һи ноһоруһуһугар төһө-
лөөх буортуну онорбутун
аһаан сиппэһиппит.

Дьэ итилер тэбинилэри-
гэр бийаһи оройуонга, үр-
дүн, аһааһаах орто үөрэх-
тээх кадрдар кэлин дьэбик-
биттэрин да иһин, бары
өттүнэн үчүгэй бөлөһнээх
дьыһааһа лидер-салайаач-
чылар аһыһаһтар дин са-
һыһыһын.

Өһүрэмнээххэ, мантан
тахсар суолу көрдүөххэ,
тобулуохха Оскуолаһага
үөрэтин хаачыстыбатын
төстү өрө көтөүрүөххэ, иһе-
ни таһыһа болломтону
күүһүрдүөххэ. Баар кадр-
дары үөрэтини, аттаран
туруоруһу эмиэ тупса-
рыаһаа.

И. ПОНОМАРЕВ.

рээттэрин иһи ардылары-
гар күрэхтэһин аһу интэ-
риһиннээхтик, хатыһы-
лаахтык барда. Кыһыһы-
лааһынан бөһс, бирис-
тээх миасталэргэ бастагы
уонна иһиһэ этэрээттэр
тустууктара төһөһинэр
үөрдүлэр-көттүлэр. Ити
кэминтэн кыра иһиннэ
улахан саастаах уоһаттар
ортолоругар хаһааһаа аб-
солютнай чемпионат ыты-
һыһыһа.

1989 сыллаах оскуола
абсолютнай чемпионун аһ-
тын кыраларга VI «б» кы-
лаас үөрөнээччигэ Ан-
дреев Саһа, улаһаттарга
Х «а» кылаас үөрөнээч-
чигэ Дьаһаһаһаһа Аһаһа
ыһыһаар Чемпионаһа,
саһа үгэһиннэ, мүһэлэр
туттарыһыһыһаар.

А. ВАСИЛЬЕВ.

Редактор П. И. ПОПОВ

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул.
Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор
— 21-332, отделы — 21-263, общий — 21-505.

«САГА ОЛОХ» («НОВАЯ ЖИЗНЬ») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных
депутатов.
Газета подается на якутском языке, выходит по вторникам, четвергам и субботам.
Индекс газеты 54967. Объем — 1 усл. печ. лист. Тираж — 4062 экз.

Чурапчинская районная типография Госкомиздата ЯАССР, с. Чурапча, ул.